

ARJAN REIJNEVELD:

‘Hou bodem zo goed als mo

De belangstelling voor de bodem neemt snel toe in de bloembollensector. Om die reden start BloembollenVisie een tweede serie artikelen over dit onderwerp. In deze derde aflevering legt Arjan Reijneveld, senior productmanager bemesting van BLGG in Wageningen, uit wat telers kunnen doen aan mineralen en organische stof binnen de mestwetgeving.

Tekst: Arie Dwarswaard
Fotografie: René Faas

Als zijn werkveld een vierkant zou zijn, en hij stond in het midden, dan liepen er lijnen naar alle zijden en hoeken van dat vierkant, en ook nog eens kras door het vierkant heen. Arjan Reijneveld, senior productmanager bemesting van BLGG AgroXpertus in Wageningen is actief voor de volle breedte van de land- en tuinbouw, en spreekt daarbij niet alleen ondernemers, maar ook voorlichters, onderzoekers, beleidsmedewerkers en ambtenaren. Kortom, geen saai bestaan, en dat is in de bemestingswereld ook niet nodig. Onderwerpen genoeg om aan te pakken, en dat deed en doet hij inmiddels al ruim dertien jaar met enthousiasme. Als het om bodemvruchtbaarheid gaat, is hij zelfs promovendus. Vorig jaar, 6 december, promoveerde hij in Wageningen op het proefschrift dat de ontwikkelingen in de bodemvruchtbaarheid van de Nederlandse landbouw ontrafelt. “Ik wilde naast mijn werk graag nog wat verdieping, en dit was het resultaat.”

UITSLAG

BLGG AgroXpertus is al meer dan tachtig jaar het instituut dat in de Nederlandse landbouw monsters neemt van grond, gras en andere producten, en daaruit destilleert wat de inhoud is. Bij bodem is dat niet alleen de bemestingstoestand, maar kan het ook gaan om bijvoorbeeld plantparasitaire aaltjes of bodemleven.

Het gros van de monsters betreft echter nog steeds een bemestingsmonster. Veel bedrijven laten eenmaal per vier jaar een monster steken, en dat geeft volgens Reijneveld een goed beeld van de vaste waarden als de pH, het organischestofgehalte en het calciumgehalte. Voor de elementen stikstof, fosfaat en kali zouden telers eigenlijk voorafgaand aan elke teelt een monster moeten laten nemen. “Dat geldt zeker voor de bloembollenteelt, wat toch een kapitaalsin-

tensieve teelt is. Juist dan is het belangrijk om te weten wat er eventueel nog nodig is voor een optimaal resultaat.”

De uitslagen zijn door de jaren heen steeds fraaier geworden, zo laat hij zien. “Kijk, hier een uitslag uit 1952. Het lijkt er heel anders uit te zien dan nu, maar toch geven we nog steeds voor een belangrijk deel dezelfde informatie. Er is wel het een en ander bijgekomen, en dat maakt het lezen ervan voor ondernemers niet altijd eenvoudiger. Wij geven uiteraard wel een toelichting op de begrippen, maar komen niet met de uitslag bij de teler langs om die helemaal door te nemen. Dat zien wij meer als een taak voor de bedrijfsadviseur. Het is wel weer een van mijn taken om goed in contact te staan met bedrijfsadviseurs en voorlichters, en hen te informeren waar nodig. We beseffen bij BLGG heel goed dat een goede interpretatie van de monsteruitslag staat of valt met de uitleg. Dat blijft schipperen voor ons.”

.....

‘Slib is een beetje een mengelmoes van lutum en sloef. Het is maar net waar het meeste van aanwezig is in het slib’

.....

Een van de mythes die hij nog regelmatig tegenkomt als hij vertelt over de uitslagen, is dat een hoge pH gekoppeld is aan een hoog calciumgehalte. “Dat is echt onjuist. Onderzoek laat dat zo duidelijk zien. Zodra de pH boven de 7,5 komt neemt de beschikbaarheid van calcium juist sterk af.”

Hoe lastig het is om een nieuw begrip te introduceren, blijkt nog vaak als het gaat om het

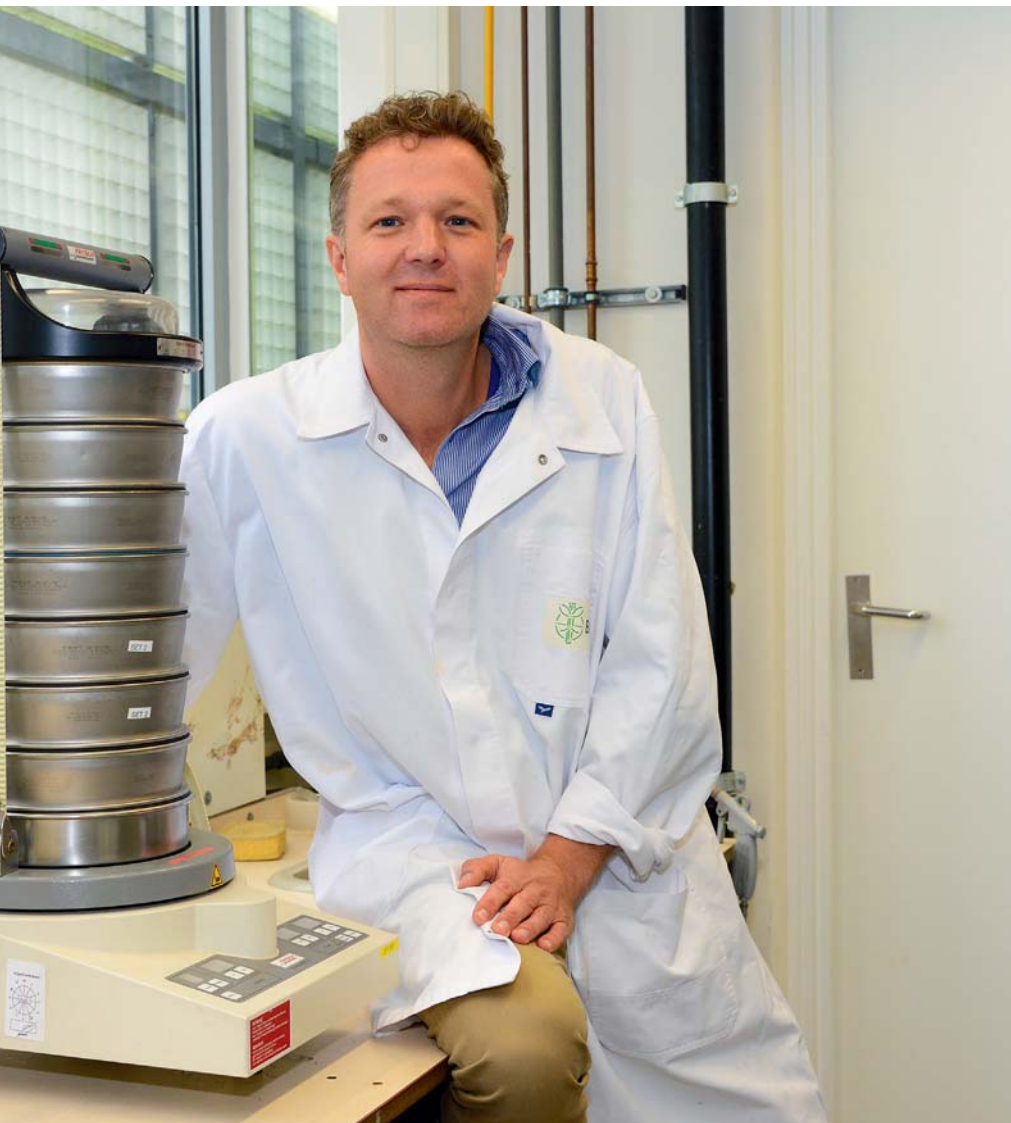
Arjan Reijneveld: ‘Er valt te spelen met elementen’

percentage lutum. Dat heette tot 1998 het percentage slib of afslibbaar. “Slib is een beetje een mengelmoes van lutum en sloef. Het is maar net waar het meeste van aanwezig is in het slib. Veel lutum betekent een goed bindend vermogen van calcium, magnesium en kalium. Veel sloef betekent een goed wateropnemend vermogen. Om die reden hebben we slib vervangen door lutum, maar het is net als met de pk’s bij trekkers. Die heten al heel lang kilowatts en toch blijft voor veel ondernemers het aantal pk’s belangrijk.”

VARIËREN

De belangrijkste beperkende factor op bemestingsgebied is voor agrarisch Nederland de

Mogelijk is vruchtbaar'

mestwetgeving. Ondernemers zitten op enig moment aan hun maximum, als het om de hoofdelementen gaat. Toch ziet Reijneveld daar nog wel mogelijkheden om meer te doen dan mogelijk lijkt. “De opname van mineralen door de wortel is een kwestie van chemie, van plussen en minnen. Nitraat is een negatief geladen ion, en kan alleen worden opgenomen als er ook positieve ionen zijn, zoals kalium, magnesium of calcium. Door te zorgen voor voldoende positieve ionen, die niet onder de mestwetgeving vallen, kun je de stikstofopname stimuleren. Er valt wat dat betreft te spelen met elementen. Zo kun je ook de opname van de positieve ionen versterken zonder stikstof te strooien. Door zwavel toe te passen bereik je

hetzelfde effect. En zwavel begint echt schaars te worden in de bodem. Tot in de jaren tachtig viel er jaarlijks vijftig kilo per hectare zwavel gewoon uit de lucht. Door de aanpak van de luchtverontreiniging is dat nog maar vijf kilo per hectare. De behoefte van gewassen is echter niet afgenomen. Zwavel is gewoon nodig voor bijvoorbeeld de eiwitaanmaak in planten en voor de kwaliteit van het eindproduct.”

GOED REKENEN

Van essentieel belang voor elke ondernemer is en blijft de bodemvruchtbaarheid. Organische stof speelt daarin de hoofdrol. Reijneveld erkent dat de weergave op de uitslag van BLGG relatief summier is als het gaat om het percen-

tage organische stof. “We weten dat organische stof verschillende fracties kent, zoals de snel afbreekbare organische stof, maar ook de stabiele organische stof ofwel humus. Het maakt nogal wat uit of je een grond hebt met veel snel afbreekbare organische stof of juist veel humus. Die laatste fractie zorgt voor een dempend effect van droogte of juist nattigheid. En zorgt voor binding van elementen en een gevarieerd bodemleven. Op het verslag is een organischestofbalans te vinden die aangeeft hoeveel organische stof nodig is om het gehalte op peil te houden.”

Hij was betrokken bij de samenstelling van de nieuwe Bemestingsadviesbasis bloembollen, en zag daar de hogere afbraakcijfers voor de duinzandgronden. “Dat was voor mij ook verrassend. Daar zie je waar de mestwetgeving van de afgelopen jaren toe heeft geleid. Het oude principe van eenmaal per drie jaar stalmest strooien was zo gek niet. Daarmee kon je de bodemvruchtbaarheid op peil houden.”

Die ruimte biedt de regelgeving nu echter niet. Wat staat de teler op die gronden dan te doen? “Er is niet veel ruimte om het organischestofgehalte te verbeteren, ook als je de volledige ruimte van de mineralenwetgeving gebruikt. Zorg in ieder geval dat je via groenbesters extra organische stof toevoegt. Dat is echt nodig, want als je dat niet doet dan gaat het bindend vermogen van zo’n grond achteruit, met als gevolg minder kalium en ook minder sporenelementen. Daar was de stalmest juist zo goed voor. Dat is echt een vervelend bijeffect van de regels.”

Een van de conclusies in zijn proefschrift was dat de bodemvruchtbaarheid in Nederland door de jaren heen niet is afgenomen. “Dergelijke ontwikkelingen gaan heel langzaam. Je ziet het niet plotsklaps dalen. Maar juist op de duinzandgronden zie je dit wel achteruit gaan, en dat baart wel zorgen.”

VRAAGTEKENS

De laatste jaren neemt de belangstelling voor het bodemleven toe. BLGG AgroXpertus merkt dat ook. Reijneveld: “Toen ik twee jaar geleden een verhaal vertelde bij de presentatie van de BAB had ik maar één dia over het zogenoemde soil food web. En waar gingen bijna alle vragen over? Juist over die ene dia. We kunnen in ons laboratorium aan het soil food web bepalingen doen. Grote vraag voor mij blijft hoe die gegevens te interpreteren, en vooral, wat kan ik als ondernemer ermee om het bodemleven te verbeteren?”